

Predikan Tacksägelsedagen 2020

5 Mos.34:1-5,Heb.12:22-24,Luk.6:20-26

De fattigas evangelium

Vem har egentligen rätt till evangelium, på vems sida står egentligen kyrkan, och vilka var det som stod Jesu hjärta närmast?

De där frågorna blir brännande där orättvisorna är störst och skillnaden mellan rika och fattiga är himmelsvid.

Vi kanske inte tänker på det, men under alla tider utom just nu, i vår egen tid, har klyftorna alltid varit stora. Och även i vårt samhälle växer de, mellan den lilla gruppen stormrika och den stora gruppen som blivit fattig. När Herren Gud en gång visade Mose landet på andra sidan Jordan, som flyter av mjölk och honung, sade han, att nu skulle löftet om Kanaans land bli verkligt. Där skulle de bo, och där skulle ingenting fattas dem. Och det blev säkert bra för somliga, men inte för andra. 1600 år senare kom bosättare från Europa till Sydamerika och Nordamerika, och kände sig nästan som Israels folk, som nu skulle ta över sitt nya land, bättre än det gamla förtrycket därhemma. Fria och lyckliga, men folken som redan bodde där, liksom en gång kanaaneer, moabiter och edomiter, blev dödade, bortjagade och förslavade. De blev fattiga och de nya erövrarna blev rika.

Under 1900-talet blev frågan om på vems sida Jesus och kyrkan står till en samvetsfråga och en ödesfråga för kyrkor över hela världen. Världskyrkomötet i Uppsala 1968 myntade en helt ny teologi; befrielse-teologi, en teologi som gav röst åt de fattiga och

förtryckta igen, en röst som hade tystats alltför länge, inte minst av de kristna kyrkorna, som pinsamt ofta ställt sig på de rikas och mäktigas sida, på erövrarnas sida.

Så det är kanske inte en slump att vi idag först läser om hur Israels folk står inför sitt erövringsprojekt vid Jordanfloden, för att sedan höra Jesus tala om dem som lidit mest av det, de som blev utdrivna, fattiga och fångna.

Så nu på 1900-talet, återupptäcktes Jesus som de fattigas befriare och deras försvarare, och då blev Lukasevangeliet högtintressant.

För det är Lukas som brukar kallas de fattigas evangelist. Här är de inte marginaliserade utan huvudpersoner, de viktigaste för Jesus.

Saliga ni som är fattiga, saliga ni som hungrar, saliga ni som gråter...

När man läser fortsättningen av Jesu saligprisningar verkar det som om Jesus bara talar om sina lärjungar som kommer att bli förföljda för sin tro, utstötta och smädade, men som alltid i evangelierna spränger Jesus alltid tidens och rummets och tankens gränser. I en annan liknelse i Lukasevangeliet, om den rike mannen och Lasarus, hamnar den fattige Lasarus i himmelen, han blir alltså salig och mätt och lycklig, som Jesus lovar de fattiga i sina saligprisningar, medan den rike mannen som inte hjälpt honom i livet, nu som straff hamnar i helvetet, där han pinas i lågorna. Just därför att han var rik och självisk, medan Lasarus var fattig och behövande, medan det inte sägs ett ord om vare sig hans tro på Gud eller Jesus, eller hur han levt sitt

liv. Han har lidit på jorden, därför blir han kompenserad i himlen, liksom den rike, som fått ut sin glädje på jorden, mätt och belåten, nu får lida.

Rättvisan, Guds rättvisa ger till slut den fattige vad han har rätt till och tar ifrån den rike det han har stulit från den fattige.

Befrielsesteologin menade, att man kan inte vänta längre. De fattiga nöjer sig inte längre med fromt tal om pie in the sky when you die. Himlen kan vänta tills det blir rättvisa på jorden.

Är det också vad Jesus menar i sina saligprisningar? Menar han att jordisk rättvisa är det viktigaste; att de förtryckta och misshandlade och förnedrade ska få sin rätt, i alla tider och i alla samhällen?

Ja, ta på dig den fattiges skor, den ensamstående mammans som inte kan försörja sina barn, tiggaren utanför ICA, skoleleven som hånas för att hen tror på Gud, byggarbetaren från Litauen som sover i en mörk källarskrubb och jobbar 7 dagar i veckan för svärtlön, flyktingen som vet vad som väntar efter utvisningen, eller den oskyldigt dömda som sitter av en annans straff.

Det är dessa Jesus talar om, som hungrar, gråter och sörjer, just till dem som har det svårt nu. Hur länge ska de vänta på rättvisa?

Kanske tycker du att vi borde vara glada och tacksamma på Tacksägelsedagen, sjunga lovsånger och känna lycka över att vi inte har krig och naturkatastrofer, kåkstäder och slum, inga hungerkravaller och enväldig diktatur.

Och visst ska vi vara glada och tacksamma, men vi tillhör ändå de rika i världen, och liksom den rike mannen i liknelsen eller de rika i Jesu saligprisningar, riskerar vi att slå en ring kring vår egen välmåga

och inte se nöden omkring oss. Äkta tacksamhet föder alltid handling, medvetenheten om hur bra jag har det behöver inte bedöva mig och söva ner mig i självtillräcklig bekvämlighet.

Och det är nog detta Lukas vill framhålla när han gång på gång låter Jesus prisade de fattiga och marginaliserade saliga.

Det är en främling, en samarit som hjälper den slagne mannen mellan Jerusalem och Jeriko, det är återigen en samarit som den enda av 10 spetsiska som Jesus botade, som kommer tillbaka och tackar honom.

De fattigas hjälpsamhet och tacksamhet prisade Jesus, medan han kritiserar de rikas och mäktigas hårdhet och egoism.

Men är man bra bara för att man är fattig, och dålig bara för att man är rik? Är det vad Jesus menar?

Jag tror att vi snarare ska fråga oss vad fattigdom och rikedom gör med oss, och vad den gör oss till. Den fattige är utsatt och maktlös, den rike skyddad och mäktig.

Så dessa positioner, den enes nöd och den andres privilegier, är inte bara jordiska och timliga förhållanden, utan strider mot Guds mening och vilja med våra liv på jorden. Det skulle aldrig ha blivit så här om inte människan brutit med Gud och gjort sig själv till gud. Jag och mitt är nu lag, var och en får klara sig bäst man kan. Den som misslyckas har sig själv att skylla, en ganska cynisk livssyn, men som nog dominerar vårt tänkande mer än vi vill erkänna. Mot denna livsfilosofi står Jesus, som värnar de svaga, kallar barnen och de fattiga för de största och första i himmelriket, botade hjälplöst handikappade och sjuka och tröstade de utsatta och dömda. Han bad dem inte vänta tills döden befriar dem från plågorna

någon gång i framtiden. Han tog itu med lidande och orättvisor on the spot, här och nu.

Och därför är vi också kallade att göra samma sak. De fattiga kan inte vänta, sa befrielse-teologerna på 70-talet, och de menade sig har Jesus bakom sig. Vi har andra fattiga och utsatta än då, men Jesus är fortfarande densamma; han lovar att de fattiga ska bli rika, de hungrande mätta och de gråtande lyckliga.

Och vi kan hjälpa till, var och en på sitt sätt i vår vardag, där det säkert finns de som sörjer och gråter, de som behöver hjälp i ekonomiska knipa och de som kan behöva en hand att hålla i när livet stormar.

Gör det, så blir också du salig, och mångtusende änglar med festförsamlingen av alla förstfödda som har sitt namn i himlen, ska jubla och lovsjunga Gud i det himmelska Jerusalem, där ingen mer lider och ingen dör.

Amen